

2011-05-05

Socialstyrelsen
106 30 Stockholm

Remiss Förslag till upphävande av Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 1993:11) Medicinsk åldersutredning av invandrarbarn och adoptivbarn

Svenska Läkaresällskapet (SLS) är en politiskt och fackligt obunden organisation, som arbetar för förbättrad hälsa och sjukvård med patientens bästa för ögonen.

Efter synpunkter från Svenska Barnläkarföreningen lämnar SLS följande yttrande.

UNICEF har uppskattat att ungefär en tredjedel av världens barn under fem år inte är registrerade i sitt lands folkbokföring. Särskilt hög är andelen i länder som drabbats av långvariga militära konflikter, som Somalia och Afghanistan, där staten inte längre är kapabel att upprätthålla sina basala funktioner annat än i begränsade delar av landets territorium. Det är därför inte särskilt överraskande att åtskilliga av de barn som kommer till Sverige som asylsökande/flyktingar just från dessa länder helt saknar dokumentation av sin ålder, eller har dokument med felaktigt födelsedatum.

Ett barns ålder är av stor betydelse för det enskilda barnet och dess familj i det svenska samhället. Barnets tillgångar till sina specifika rättigheter, till exempel rätten till skolgång/skolplikt, styrs av ålder liksom tillgång till socialförsäkringar som barnbidrag, ersättning vid vård av sjukt barn och vårdbidrag.

Skatteverket registrerar ett födelsedatum för alla som folkbokförs i Sverige. Om ett barn blir bokförd under felaktigt födelsedatum kan datumet ändras under vissa förutsättningar. Den viktigaste delen i en sådan ändringsprocess är i allmänhet en undersökning av en barnläkare som dokumenteras i ett intyg. För de flesta barnläkare som får en förfrågan att göra en sådan undersökning är detta en uppgift som är sällan förekommande. Det är i detta sammanhang som Socialstyrelsen allmänna råd om åldersutredning av invandrar och adoptivbarn har fyllt en viktig roll för att vägleda den barnläkare som genomför undersökningen. Det torde därför vara ett av de allmänna råd från Socialstyrelsen som varit mest använt i barnläkares kliniska vardag. Dokumentets auktoritativa karaktär har varit viktig genom att skapa en gemensam grund för diskussion mellan barnläkare och Skatteverkets handläggare när ett barns ålder ska ändras.

Någon särskilt betydande utveckling av medicinsk teknologi för åldersbestämning av barn har inte ägt rum sedan Socialstyrelsens allmänna råd formulerades 1993, samma röntgenologiska metoder tillämpas t ex fortfarande för bedömning av skelettålder.

Ensamkommande barn

Under de senaste åren har antalet ensamkommande barn som söker asyl i Sverige mångdubblats. Många av dessa barn kommer från Afghanistan och Somalia och saknar följaktligen ofta dokumentation av sin ålder. I asylprocessen är åldern av största betydelse i den juridiska processen. I svensk praxis har ett barn, det vill säga en person under 18 år, som får avslag på sin asylansökan sällan avvisats om inte kontakt etablerats med vårdnadshavare i barnets ursprungsland. Ålder är också styrande för det mottagande som den asylsökande ungdomen erbjuds. Ett barn får en god man till hjälp och tas om hand av kommunernas barnavård, vanligen för placering i familjehem eller på institution.

Socialstyrelsen konstaterade i ett uttalande om åldersbestämning av asylsökande barn 2008-12-17, (Dnr 50-11739/2008) att ” att det för närvarande saknas en enkel och säker metod att, inom det åldersintervall som nu är aktuellt, fastställa om en person är under eller över 18 år”. Detta dokument har också väglett Migrationsverket i utarbetandet av sin praxis på detta område, och utgjort en gemensam grund för de diskussioner Svenska Barnläkarföreningen (BLF) fört med Migrationsverket i denna fråga.

Dessvärre har BLF under senare år fått åtskilliga indikationer på att det finns svenska röntgenläkare och tandläkare som genomför åldersutredningar av ensamkommande ungdomar i övre tonåren utan att respektera dessa metoders låga precision i denna åldersgrupp.

Sammanfattning och Slutsatser

Behovet av medicinska utredningar för att bedöma barns ålder har ökat under senare år med en ökad flyktinginvandring från länder med en dåligt fungerande folkbokföring. Barnläkare, liksom de myndigheter, i första hand Skatteverket och Migrationsverket, som handlägger frågor kring fastställande av ålder, har ett behov av en vägledning i dessa frågor. I barnläkarens roll som rådgivare till dessa myndigheter finns det en uppenbar fördel med ett denna vägledning skrivs som ett dokument av en mer auktoritativ karaktär, t ex ett allmänt råd, jämfört med ett mindre styrande dokument.

Vi ställer oss därför avvisande till förslaget till upphävande av Allmänna råd om åldersutredning av invandrar- och adoptivbarn.

En betydande brist i de nuvarande allmänna råden är att de inte tillräckligt beaktar det behov som finns om vägledning för bedömning av ålder i övre tonåren. Det vore önskvärt att de allmänna råden uppdaterades på denna punkt, t ex genom att slutsatserna från Dnr 50-11739/2008 inorporerades i dokumentet, medan behov av uppdatering av övrigt innehåll inte synes vara lika angelägen.

För Svenska Läkaresällskapet

Stockholm den 5 maj 2011

Margareta Troein Töllborn
Ordf. Svenska Läkaresällskapet

Nina Nelson
Ordf. Svenska Barnläkarföreningen

